

PERSBERICHT

DE ANATOMISCHE LES. DE GESCHIEDENIS VAN 500 JAAR GENEESKUNDE

DE VOLGENDE GROTE TENTOONSTELLING IN LA BOVERIE

21/06/2017 > 17/09/2017

De tentoonstelling « De anatomische les. De geschiedenis van 500 jaar geneeskunde » stelt van 21 juni tot 17 september 2017 in La Boverie een uniek ensemble voor van meer dan 120 werken waarin oude en hedendaagse kunst, gecombineerd, de variëteit tonen van onze houding ten opzichte van de kwetsbaarheid van onze conditie.

C.H.U VIERT HAAR DERTIGSTE VERJAARDAG

Het ziekenhuis C.H.U is het resultaat van een lang proces dat in de jaren 60 is ingezet. Haar ontstaan, toevertrouwd aan de Luikse architect Charles Vandenhove, voorziet vanaf het begin de integratie van kunstwerken. Gebouwd in Sart Tilman tijdens het volgende decennium in het midden van 172 hectare die werd verworven door de rector in die periode, Marcel Dubuisson, werd het officieel ingehuldigd op 13 december 1985. Twee jaar later heeft het ziekenhuis haar juridische autonomie verworven door een apart statuut te bekomen dan dat van de Universiteit. Deze juridische onafhankelijkheid heeft geleid tot de creatie van een raad van bestuur met een eigen beslissingskracht. Een datum om te onthouden is 1 april 1987.

Om haar dertigste verjaardag te vieren, nodigt het C.H.U van Luik zichzelf uit in de grote centrale ruimte van het Luikse museum voor een tentoonstelling die is opgebouwd rond vier assen:

- 1) een curiositeitenkabinet dat plaats laat voor reflectie over de plaats van geneeskunde in kunst en kunst in dienst van geneeskunde;
- 2) de combinatie van oude werken en hedendaagse kunstwerken rond een gemeenschappelijke thematiek, geneeskunde;
- 3) de confrontatie tussen abstracte kunstwerken en foto's die met de microscoop werden genomen;
- 4) een focus op de kunstenaars wiens werk te is opgenomen in het C.H.U.

EEN TENTOONSTELLING DIE DE RELATIE TOT HET LICHAAM BEVRAAGT IN DE KUNST

Geneeskunde beoefenen of er zijn toevlucht toe nemen is ook, naast diverse technieken, de meest fundamentele vraagstukken aangaan die mensen zich sinds het begin hebben gesteld, aangezien ziekte, lijden en dood, inherent aan hun conditie, hun voor essentiële filosofische en religieuze problemen stelt, dokters en patiënten vaak met ernstige ethische problemen confronteert en contradictorische verlangens in hen losweekt. Kunstenaars

hebben altijd al dat eeuwige vraagstuk geïllustreerd. Ze doen het met een rijke diversiteit, en gaan van drama naar ironie, van pedagogie naar anekdotes, van horror naar schoonheid. Het is in die zin dat C.H.U haar tentoonstelling heeft samengesteld in samenwerking met erkende instellingen zoals het Hôpital Notre-Dame à la Rose van Lessines of het Centre wallon d'art contemporain « La Chataigneraie ».

1. Kunst in dienst van geneeskunde

Dit deel van de tentoonstelling roept een curiositeitenkabinet op. Het brengt oude werken van kunstenaars samen die hun savoir-faire in dienst hebben gesteld van geneeskunde voor essentiële pedagogische doeleinden.

De kunst van het genezen afbeelden vraagt om inventiviteit, om te tonen hoe het lichaam functioneert, maar ook om emoties af te beelden die worden uitgedrukt door patiënten. Voor het ontstaan van fotografie en medische afbeeldingen waren tekeningen de enige visuele getuigenissen van de praktijk van geneeskunde en van het begrip van het menselijk lichaam. Ze informeren ons over het sociale gewicht van beroepen over de kunst van het genezen, alsook het culturele kader die de anatomie omgeeft.

De interesse voor anatomie laat zich eerst blijken bij de kunstenaars in de Renaissance. Het is aan de Academie voor tekenkunst van Florence dat, voor het eerst in Europa, lessen anatomie verplicht zijn. Omdat ze hun blik willen aanscherpen gaan kunstenaars zoals Michelangelo zich interesseren voor het vlees en nauwkeurig het menselijk lichaam analyseren, dat werd verwaarloosd in de Middeleeuwen. Het is noodzakelijk dat het lichaam exact wordt afgebeeld, zowel op wetenschappelijk als artistiek en filosofisch vlak.

De verspreiding van anatomische kennis, via kunstenaars, zorgt voor een nieuwe bron van kennis voor dokters. Het zorgt voor het in vraag stellen van de teksten van Galien en een opmerkelijke ontwikkeling van de fysiologie. Gravure, dat wordt gewaardeerd voor haar nauwkeurigheid, wordt breed gebruikt en vindt voortaan in het boek een middel tot verspreiding. Van Kalkar, een leerling van Titiaan, stelt zich in dienst van Andreas Vesalius die, in zijn *De humani corporis fabrica*, stelt dat « illustraties sterk bijdragen tot het begrip, ze maken de zaken meer duidelijk dan teksten, die de realiteit niet expliciet kunnen beschrijven ». Het perspectief, dat zich ook in die periode ontwikkelt, dringt het lichaam binnen en maakt het mogelijk om te zien wat niet met het blote oog kan worden gezien. Door afbeeldingen van ontvellingen kunnen kunstenaars en dokters hun begrip ontwikkelen van het uiterlijk en de beweging van spieren onder de huid, maar ook van zenuwen, ademhalingsystemen en vaatstelsels.

Lijst van kunstenaars (onder voorbehoud):

Alechinsky Pierre, Ambroise Paré, Boilly Louis Léopold, D'agoty Gautier, Defrance Léonard, Delvaux Paul, Demarteau Gilles, Dou Gérard, Ensor James, Estienne Charles, Gale Philip, Govard Bidloo, Horemans J.P, Johannes de Ketham, Lairesse Gérard, Le Veau Jean-Jacques, Longhi Pietro, Meuris Emmanuel, Philippet Léon, Pigal E.J, Pirodon Eugène, Spiegel Adrien, Stock Andries, Tulp Nicolaes, Van Hoven, Wassenbergh Elisabeth Geertruida.

2. Geneeskunde in moderne en hedendaagse kunst

Tot in de XIXe eeuw zien we verschillende representaties van geneeskunde: pedagogische, illustratieve, anekdotische en zelfs ironische. De opkomst van fotografie in dat domein, zoals in andere, zal deze afbeeldingen overbodig maken. Nochtans blijft het menselijk lichaam, geneeskunde en het ziekenhuis voor sommige moderne en hedendaagse kunstenaars inspiratiebronnen. De kunstenaars die voor deze tentoonstelling worden samengebracht hebben het thema van geneeskunde occasioneel aangekaart, andere op meer regelmatige wijze en voor nog anderen vormt dit thema de essentie van hun inspiratie. Dat is onder andere het geval met Félicien Rops en zijn werk « De Massage ».

Sommigen zijn eraan gehecht het menselijk lichaam af te beelden: een lichaam dat gedeeltelijk wordt getoond (de buste van de surrealist Marcel Marien), gedissecteed (Elodie Antoine, Jacques Charlier, Jacques Lizène). Voor andere kunstenaars is de evocatie van bloed van het menselijk lichaam een belangrijk materiaal voor de creatie van hun werk, Seltjuk Mutlu (schilderijen met bloed) of Laurence Dervaux (installatie van 750 recipiënten in doorschijnend glas dat het bloed illustreert dat wordt gepompt door het menselijk hart). De hedendaagse technieken die worden gebruikt door geneeskunde zijn eveneens een bron van inspiratie, en dan in het bijzonder radiografie. Wim Delvoye en Alain Bornain hebben er bijvoorbeeld werk mee gemaakt.

De videokunstenaar Eric Duyckaerts laat zich inspireren door de werking van de representatie van het menselijk lichaam. Ronald Dagonnier kaart de dosering van geneesmiddelen aan. Op dat gebied is er een kleine knipoog naar Professor Schoffeniels (ULg) die zich voornamelijk interesseert in hedendaagse kunst en meewerkte aan de realisatie van een video van Jacques Louis Nyst. Fotografie is eveneens aanwezig. Het werk van Andres Serrano toont een uitvergroete gewonde voet die de notie van dood versterkt. Het textielwerk van Sophie Vangor vertelt haar persoonlijke ervaring van de medische wereld en chirurgie. Geneeskunde is ook dood, zoals opgeroepen in het werk van Johan Muyle.

Bij de Belgische kunstenaars die worden tentoongesteld, stellen de volgende een werk voor dat speciaal werd gerealiseerd voor de tentoonstelling: Ronald Dagonnier, Nicolas Kozakis, Dominique Castronovo et Bernard Secondini, Eva L'Hoest et Seltjuk Mutlu, Jean-Pierre Husquinet.

Lijst van kunstenaars:

Alvarez Cathy, Andréa Pat, Antoine Elodie, Bornain Alain, Castronovo Dominique, Charlier Jacques (PH), Creuzen Alexia, Corillon Patrick, Dagonnier Ronald, Delvaux Paul (FWB) Peinture (à confirmer), Delvoye Wim, Dervaux Laurence, Donnay Auguste, Duyckaerts Eric Gaillet Patrice (à confirmer), Ingimarsdottir Gudny-Rosa, Kozakis Nicolas, Langhor Sophie, Lizène Jacques, Marien Marcel, Monti Benjamin, Muyle Johan, Mutlu Seltjuk, Nyst Jacques Louis, Noel Nathalie, Rome Jo, Ronflette Sylvie, Rops Félicien, Serrano Andres, Vangor Sofie, Voet Fried, Wattelaine Déborah, Zolamian Marie.

3. Confrontatie tussen abstracte kunst en medische afbeeldingen

Een selectie hedendaagse werken wordt in dialoog gebracht met wetenschappelijke afbeeldingen. En terecht: een reeks medische afbeeldingen (celdeling...) afkomstig uit verschillende diensten van het CHU doet denken aan hedendaagse kunstwerken. Door die beelden, die gebruikt worden als punctuatie in dit deel van de tentoonstelling, kan men bepaalde abstracte kunstwerken of meer conceptuele werken herzien. De kleuren, bewegingen en vormen doen namelijk denken aan het werk van kunstenaars: José Picon, Léopold Plomteux, Georges Collignon, Alechinsky, Pol Bury, Vandeloise, Arp, Michel Léonardi... Meer verrassend is het werk van Jean-Pierre Ransonnet waarin de kleuren van de bomen doen denken aan sommige afbeeldingen of een werk van André Stas dat, door haar perfect symmetrische opstelling, een in twee gesneden cel oproept.

Lijst van kunstenaars:

Alechinsky Pierre, Arp Jean, Bahantan Brahim, Bury Pol, Closset Brigitte, Closon Henri-Jean, Collignon Georges, Deprez Eric, Husquinet Jean-Pierre, Ingimarsdottir Gudny-Rosa, Lacomblez Jacques, Leonardi Michel, L'Hoest Eva, Loiseau Pascale, Miguel Cécile, Moron Werner, Picon José, Plomteux Léopold, Ransonnet Jean-Pierre, Riopelle Jean-Pol, Stas André, Vandeloise Guy, Van Velde Bram, Viallat Claude.

4. Focus op de kunstenaars die al aanwezig zijn in het C.H.U

Een van de kenmerken van het C.H.U is de integratie van kunstwerken in het gebouw. Deze tentoonstelling is de gelegenheid om enkele van hen te belichten: Claude Viallat, Olivier Debré, Sol LeWitt, Jo Delahaut, Léon Wuidar, Jacques Charlier, André Romus, Daniel Buren, Niel Toroni, Jean-Charles Blais, Marthe Wery en Charles Vandenhove (zowel architect van het gebouw als aanwezig als kunstenaar). Een lambrisering die werd ontworpen door elk van de kunstenaars voor C.H.U is aanwezig in de expo.

PRAKTISCHE INFORMATIE

DATA

Van 21 juni 2017 tot 17 september 2017

ADRES

Musée La Boverie
Parc de la Boverie, 3
4020 Luik

TARIEVEN

EXPO

Volwassenen: 12 €

Kinderen, studenten, senioren (65 +): 9 €

Art.27, kinderen (-6): gratis

Groepen (20 pers.min): 9 €

Schoolgroepen: 5 €/pers.

Familie pack (2 volwassenen + 2 kinderen): 30 €

PERSCONTACT

Caracas com

info@caracascom.com - www.caracascom.com

T: +32 2 560 21 22 – M +32 2 95 22 07 92

CONTACT

service.communication@chu.ulg.ac.be